

AMINAL/MER/PR0078.1699
IN.A2005.63
08/07/2005
Lode De Beck
02/558 18 75

Aan het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Afdeling Algemeen Milieu- en Natuurbeleid,
Cel MER
Koning Albert II-laan 20, bus 8
B – 1000 Brussel,

PER EMAIL, PER GEWONE BRIEF

Advies ontwerp Project-MER, MVG afd. Water, twee GOG's en klepstuwen op de Molenbeek te Herzele en Erpe-Mere

Geachte,

Hierbij vindt u het advies m.b.t het ontwerp Project-MER voor de aanleg van twee gecontroleerde overstromingsgebieden en klepstuwen op de Molenbeek te Erpe-Mere en Herzele.

Na de vergadering van 30 juni 2005 wensen we nog volgende aanvullende opmerkingen te maken.

* I.v.m. de toepassing van art. 26bis van het zgn. Natuurdecreet dient hier aan toegevoegd te worden dat een project dat onvermijdbare en onherstelbare schade kan veroorzaken, enkel bij afwezigheid van een alternatief toch kan worden toegestaan om dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit ontbreekt tevens in het schema op pagina 29.

* De 25 goedgekeurde RUP's (waaronder RUP's met overdruk VEN) gebeurden i.k.v. het de afbakening van het VEN eerste fase dat via 2 sporen (spoor decreet natuurbehoud, versus spoor decreet ruimtelijke ordening) verliep. De tweede fase gebeurt binnen het proces van de afbakening van de agrarische en natuurlijke structuur in een aantal buitengebiedregio's.

* Onder het deel betreffende de beschermde landschappen (pg. 32) ontbreekt een verwijzing naar het zgn. Erfgoedlandschappendecreet van 13 februari 2004, hetgeen het kader vormt voor de afbakening van erfgoedlandschappen waarvan de ankerplaatsen uit de Landschapsatlas de basis zullen vormen.

* Onder de beleidsmatige randvoorwaarden en meer bepaald het rivierbekkenbeleid (pg. 46) ontbreekt een verwijzing naar de stand van zake inzake visievorming in het bekkenbeheersplan van de Dender dat nu wellicht in een finale fase zit.

* De toelichting bij de doelstellingalternatieven volstaat niet. De mogelijke alternatieven worden voornamelijk woordelijk weerlegd i.p.v. technisch-inhoudelijk. I.v.m. het alternatief van beekherstel wordt kort het aspect "hermeanderen" besproken. Hier zou het nuttig zijn als informatie mee te geven of er al dan niet, en hoeveel meanders er verdwenen zijn in de beekloop. Uit modelleringstudies van bepaalde waterlopen bleek ondermeer dat hermeanderen een significante toename van de waterbergingsmogelijkheden voor gevolg zou hebben. De stelling dat brongerichte maatregelen ontoereikend zouden zijn, klopt niet.

* Onder punt 4.1.4.1.3 Grondwaterontrekking wordt gesproken van klasse A en klasse 2 vergunningen. Onder 2.2.2.6 is daarentegen geen sprake van klasse A vergunningen.

* Het I.N. heeft geen kaarten van potentiële kwelzones (pagina 97). Het lijkt ons verkeerd om het voorkomen van kwel te baseren op de BWK. In dat opzicht is het correcter om kaart 7c te schrappen of een andere betekenis te geven. Alle gegevens die hieruit afgeleid worden (punt 6.2.3.1.1, kaart 15) kunnen leiden tot verkeerde conclusies en worden beter weggelaten. Om het voorkomen van kwel aan te geven is ecohydrologisch onderzoek meer aangewezen.

* De conclusies i.v.m. waterkwaliteit op pagina 101 zijn niet correct. Er is t.o.v. de vorige gemeten jaren in 2003 wel een overschrijding van de normen voor BZV, NH_4^+ en P t en een daling van het NO_3^- gehalte. Het is nuttig om voor alle meetpunten gegevens weer te geven over de verschillende jaren zoals voor punt 520400 gebeurt in tabellen 4.8 en 4.9, zeker omdat de andere meetpunten dicht bij de betrokken GOG's gelegen zijn en dit relevant kan zijn omdat het een indicatie geeft van de waterkwaliteit van het water dat in de GOG's zal staan.

* Er ontbreekt informatie over de inwerkingtreding van de overstorten en de slibvracht die voor deze overstorten bezinkt. Dit is relevant omdat bij de hoge piekdebieten, de GOG's een deel van deze slibvracht kunnen te verwerken krijgen.

* Op pagina 111 wordt onder avifauna melding gemaakt van inventarisaties van het I.N. Dit wordt beter gewijzigd in inventarisaties in het kader van de broedvogelatlas (Vermeersch, et al., 2004) die gebeurden met medewerking van diverse vrijwilligers.

* De gegevens betreffende de geactualiseerde BWK (pagina 108 en kaart 11b, delen 1 en 2 & tabellen 6.8 en 6.9) worden best aangevuld met de beschikbare versie van BWK 2.1. Zo ontbreekt ondermeer de aanduiding van het Vogelkers-Essenbos (Va) aan het einde van de Rosterweg (Aaigem) en op enkele plaatsen in het geplande GOG aan de Lammersweg. In dit laatste gebied werden ook twee zones gekarteerd als Essen-bronbostype (Vc). Voor het karteren van (deze) bostypes is april de aangewezen maand, voor het karteren van graslandtypes is mei-juni beter.

* Betreffende de lijst met BWK-types: Hr is een gerudaliseerd, verlaten grasland, geen mesofiel grasland (Hu is mesofiel grasland). Lhh bestaat niet als karteringseenheid, althans niet in de gepubliceerde BWK.

* Op pagina 105 wordt melding gemaakt van de overstromingen van 1999 als extreme gebeurtenis. Hier wordt best toegevoegd, met welke terugkeerperiode dergelijke overstroming zich voordoet.

* De stelling dat de strooisellaag van populierenbossen zorgt voor een voedselrijke situatie dient genuanceerd. Het is een combinatie van factoren die hiervoor zorgt. In de eerste plaats is de grondwaterstand bepalend. Een te lage grondwaterstand zorgt voor een verhoogde mineralisatie en dus eutrofiëring. Dit kan te wijten zijn aan drainage of een te geringe aanvoer van kwel of te sterke (natuurlijk/antropogeen) afvang van kwel. Onderzoek hiernaar is wenselijk. Andere factoren die mee kunnen bijdragen zijn de verhoogde transpiratie, geringere infiltratie onder bos, de beschaduwning door de kruinlaag en de hoeveelheid en samenstelling van de strooisellaag.

* Het is nuttig verder na te gaan of de vermelde soorten Grote Keverorchis en Ruig klokje (pg. 110) nog voorkomen in het gebied, aangezien beide soorten overstromingsgevoelig (vnl. bij optreden in de lente-zomer) zijn.

* De stelling dat nadat populieren verwijderd werden, ruigtekruiden hardnekkig dominant blijven klopt niet in alle situaties. Uit de monitoringsresultaten blijkt dat zich vaak onmiddellijk na het verwijderen van populierenbestand zich zeer waardevolle moeras/zegge/natte grasland vegetaties ontwikkelen indien de ecohydrologische omstandigheden goed zijn.

- * Op de pagina's 113 en 114 worden diverse plantensoorten opgelijst die kwel zouden aangeven. De meerderheid van deze soorten zijn geen kwelindicatoren.
- * Op pagina 113 wordt gesproken van het voorkomen van enkele zeer interessante plantensoorten. Best worden deze soorten opgesomd en wordt aangeduid of deze overstromingsafhankelijk, zij het overstromingsgevoelig zijn.
- * Op pagina 114 wordt gesproken van verschillende afvissingsstudies. Graag opsommen welke studies geraadpleegd werden en waar en wanneer welke soorten gevangen werden. Hier wordt ook melding gemaakt van Zeelt, terwijl deze soort niet vermeld wordt op pagina 111.
- * Uit de bewoording op pagina 158, lijkt het alsof het afkalven van oevers als negatief beoordeeld wordt. Dit fenomeen is een structuurbepalend proces dat ruimte kan bieden aan specifieke leefgemeenschappen.
- * Wat betreft de ruimtelijke planning (punt 6.2.4.2 en ook 4.2.2) is er een kans dat er vanuit het beleidsdomein water een wijziging van het gewestplan wordt gevraagd (afbakening overstromingsgebieden in RUP's) aangezien de gehele vallei voorkomt op de ROG/MOG/NOG/risicokaarten.
- * Er mist onder de beschrijving van de structuurwijziging van de waterloop (o.m. pg. 190) een indicatie van het effect op leefgebied van soorten die afhankelijk zijn van een structuurrijke waterloop (bvb. IJsvogel). Dit wordt best ook aangegeven onder 6.4.1.6.7.
- * Betreffende het effect op de vegetatie (pg. 191): het is onduidelijk waarom rietvegetaties en grote zeggevegetaties zouden evolueren naar moerasspirearuigten aangezien de twee eerstgenoemde vegetaties bevorderd worden bij meer overstromen. Bij dottergrasland dient aangegeven te worden dat Dotterbloem gevoelig is voor overstromingen. Kleine zegge vegetaties komen bij ons weten niet voor in het gebied. De systeemkenmerken van het gebied lijken ons allerminst geschikt om dit vegetatietype hier te verwachten.
- * Voor wat betreft Hc, Vc (ontbreekt in de oplijsting) en Va kan gesteld worden (in tabellen 6.8 en 6.9), dat ten aanzien van enkele soorten, overstromingen een negatief effect hebben. Een Va-type profiteert eerder van colluviale afzettingen.
- * Om het effect van overstromingen op bepaalde vegetaties te kennen is het vereist te weten in welk(e) seizoen(en) de overstromingen zich (zouden/zullen) voordoen.
- * Onder punt 6.4.1.6.8 en 6.4.1.7 klopt de stelling niet helemaal dat verminderde overstromingen positief zijn. Bepaalde soorten die stroomafwaarts voorkomen zijn specifiek gebonden aan overstromingen zoals ondermeer Pijptorkruid in de komgronden en Bosgeelster op de oeverwallen.
- * De stelling dat bij autonome ontwikkeling (punt 6.4.2.1) de natuurwaarden in de vallei zouden verminderen kan mogelijk zijn, maar is in strijd met de decretale doelstellingen t.a.v. de gebiedscategorie VEN waarin een deel van vallei zich bevindt.
- * Wat betreft de ruimtelijke planning (punt 6.4.2.2 en ook 4.2.2) wordt vanuit het beleidsdomein natuur en bos wel een wijziging van het gewestplan verwacht/gevraagd. De vallei werd integraal opgenomen in het gewenst VEN (zoals later in de tekst reeds gesteld) en hiervoor dient het gewestplan wel gewijzigd te worden. De aanleg van overloopgebieden kan een probleem zijn t.a.v. de afbakening van VEN waar het herstel van de natuurlijke kenmerken van die gebieden één van de doelstellingen is.
- * Wat betreft de ruimtelijke planning (punt 6.5.3.2 en ook 4.2.2) wordt vanuit het beleidsdomein landschap wel een wijziging van het gewestplan verwacht/gevraagd (afbakening erfgoedlandschap in de RUP's). Beide GOG's en hun omgeving werden integraal opgenomen in als ankerplaats.
- * In de referentielijst ontbreekt Voet, 1995.

* Betreffende de kaartenbundel: op kaart 8 zijn de overstorten (pg. 50) niet te zien en ontbreekt punt 520495 (pg. 102); kaarten 15 en 16 zijn onduidelijk. Het verschil tussen de eenheden “niet overstroomd in geplande situatie wel in huidige” en “niet overstroomd in huidige situatie, wel in de geplande” op kaart 15 en tussen “geen afzetting in geplande situatie, wel in huidige” en “geen afzetting in huidige situatie, wel in de geplande” kan niet/moeilijk afgelezen worden. Tussen de begrenzing van deze eenheden op kaart en de topografie lijken er discrepanties te bestaan.

In de hoop dat bovenstaande bemerkingen op een constructieve manier bijdragen aan de inhoud van het MER, groet ik U met de meeste Hoogachting,

Lode De Beck
Instituut voor Natuurbehoud
Kliniekstraat 25
B-1070 Brussel
Tel. +32 2 558 18 75 Fax. + 32 2 558 18 05

Cc naar
AMINAL, afdeling natuur, buitendienst Oost-Vlaanderen
Gebr. Van Eyckstraat 3-6
9000 Gent